

จุดแข็ง จุดอ่อน ความท้าทาย อุปสรรค และแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในกระบวนการเรียนรู้อย่างมีจริยธรรมและวิจารณญาณ: กรณีศึกษานักศึกษบัณฑิตศึกษาชายแดนใต้

รุดียะห์ หะ¹ สักกะเสก พชรดิฐ² นิเลาะ แวอุเซ็ง³ ยุทธนา เกื้อกุล⁴

บทคัดย่อ

จุดประสงค์: การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน ความท้าทาย อุปสรรค และแนวทางสำหรับบัณฑิตศึกษาในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในกระบวนการเรียนรู้อย่างมีจริยธรรมและวิจารณญาณ

วิธีการศึกษา: เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นอาจารย์จำนวน 8 คน และนักศึกษบัณฑิตศึกษาจำนวน 15 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาตรวจสอบคุณภาพข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า และนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษา: พบว่า การใช้ปัญญาประดิษฐ์มีจุดแข็งด้านความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงแหล่งความรู้ ส่งเสริมการกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีจุดอ่อนข้อพึงระวังที่ต้องใช้ข้อมูลอย่างเท่าทันและมีวิจารณญาณเป็นโอกาสสำคัญในการเปิดโลกการเรียนรู้และค้นคว้าข้ามศาสตร์ ขณะเดียวกันมีความท้าทายความเสี่ยงด้านจริยธรรมที่อาจเกิดการใช้ข้อมูลไม่ถูกต้อง โดยได้เสนอแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษา 5 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาสมรรถนะการรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ 2) สร้างแนวปฏิบัติการอ้างอิงข้อมูลจาก AI 3) ส่งเสริมการใช้ AI ร่วมกับแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ 4) ส่งเสริมการตระหนักถึงหลักจริยธรรมอิสลาม และ 5) สร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์

การนำผลวิจัยไปใช้: ผลการศึกษานี้สามารถเป็นแนวทางเชิงรูปธรรมในการส่งเสริมการใช้ AI อย่างมีจริยธรรมและวิจารณญาณ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนรู้และการอบรมพัฒนาสมรรถนะเพื่อการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างรู้เท่าทัน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ SWOT, ปัญญาประดิษฐ์, จริยธรรมอิสลาม, วิจารณญาณ, นักศึกษบัณฑิตศึกษา

¹ พร.ต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), อาจารย์ประจำสาขาการสอนอิสลามศึกษา, คณะวิทยาการอิสลาม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, อีเมลล์: rudiyah.h@psu.ac.th

² พร.ต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), นักวิจัยอิสระ, อีเมลล์: spacharadit@gmail.com

³ พร.ต. (การศึกษา-บริหารการศึกษา) รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อีเมลล์ : niloh.w@psu.ac.th

⁴ พร.ต. (อิสลามศึกษา), อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อีเมลล์: yuttana.k@psu.ac.th

Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, and Ethical Guidelines for the Use of Artificial Intelligence in Critical and Moral Learning Processes: A Case Study of Graduate Students in Thailand's Southern Border Provinces

Rudiyah Ha¹ Saksake Pacharadit² Niloh Wae-u-Seng³ Yuttana Kuakul⁴

Abstract

Objective: This study aims to investigate the strengths, weaknesses, challenges, obstacles, and practical guidelines for the integration of artificial intelligence (AI) in the learning processes of graduate students in Thailand's southern border provinces.

Methodology: A qualitative research approach was employed, utilizing semi-structured interviews with 8 lecturers and 15 graduate students. Data was analyzed through SWOT analysis and content analysis. The trustworthiness of the data was ensured through triangulation, and findings were presented using an analytical description.

Research Findings: The findings revealed that the use of artificial intelligence (AI) in learning enhances rapid access to knowledge and supports self-directed learning. However, it requires critical awareness to avoid misinformation and misuse. While AI offers valuable opportunities for interdisciplinary exploration, it also presents ethical challenges such as plagiarism and improper citation. The study proposes five strategic guidelines: (1) developing AI literacy, (2) establishing ethical citation practices, (3) integrating AI with primary and secondary sources, (4) promoting awareness of Islamic ethical principles, and (5) designing assessment criteria that prioritize learning processes over outcomes.

Contributions: The findings offer practical guidelines for fostering ethical and critical AI usage in higher education, supporting the development of instructional strategies and capacity-building programs that promote responsible engagement with artificial intelligence.

Keywords: SWOT Analysis, Artificial Intelligence (AI), Islamic Ethics, Critical Thinking, Graduate Students

¹ Ph.D. (Curriculum Research and Development); Lecturer; Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus Email: rudiyah.h@psu.ac.th

² Ph.D. (Curriculum Research and Development); Independent Researcher, Email: spacharadit@gmail.com

³ Ph.D. (Education-Educational Administration), Lecturer in Islamic Educational Administration and Management, Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus Email: niloh.w@psu.ac.th

⁴ Ph.D. (Islamic Studies), Lecturer in Islamic Educational Administration and Management, Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus Email: yuttana.k@psu.ac.th